

Za bodoče šolsko leto prosimo ponovno tovariše in tovarišice, da se prijavijo za šolske radio ure, da izvečbajo svoje mladinske pevske zbornice za vzorne nastope in da sestavijo z mladino pokrajinske oddaje. Te naj podajo točno sliko domačega kraja, značilnost tamošnjega ljudstva, domače šege in navade, povesi, pregovore in sploh vse, kar je tipično za dotično pokrajino. Domače pokrajinske oddaje so važne zlasti radi domovinske skupnosti, ki se mora pri mladini vedno gojiti. Zato pričakujemo, da dobimo do naše prve seje v začetku septembra, pri kateri bomo sestavljali okvirni program za vse leto, čim več prijav, katerih izvedbo bo poslušala mladina z zanimanjem in veseljem.

UČITELJSKI PEVSKI ZBOR »EMIL ADAMIČ«

V poslovnem letu 1939./40. ne beleži UPZ nobenega koncertnega nastopa, ker so nepredvidene zapreke in trenutne težke razmere ovirale njegovo normalno delo in bile vzrok, da zbor ni mogel izvesti predvidenih nastopov. Če danes že ostali pevski zbori, ki imajo vse članstvo v svojih sedežih, dobro pretehtajo in premislijo, preden izvedejo kak nastop, koliko bolj previdno mora delati naš stanovski pevski zbor, ki ima članstvo raztreseno po vsej banovini in ki mora za vsak pevski tečaj odšteti nekaj tisočakov.

Učiteljski pevski zbor je imel v preteklem poslovnem letu tri pevske tečaje: novembra, januarja in aprila. Prvi pevski tečaj je UPZ lahko sklical šele meseca novembra t. j., v petem mesecu poslovne dobe, ker je šele v tem mesecu pokrtil svoj dolg iz preteklega poslovnega leta. Na tem in na drugem pevskem tečaju se je UPZ pripravljala za nastope v Šoštanj, Topolšici in Skofji Loki. Sreško društvo v Šoštanju je zaprosilo naš stanovski pevski zbor za sodelovanje pri praznovanju 60 letnice ustanovitve, kar pa je kasneje radi nekaterih tehničnih težkoč in težkih trenutnih razmer odpovedalo. Upravni odbor zbora je moral zato preložiti tudi nastop v Skofji Loki, ker bi kot popolnoma samostojna prireditev ne prinesla toliko, da bi krili vse stroške. UPZ je moral zahtevati od aranžerja, da nastopi krijejo vse stroške, ker je takrat razpolagal radi nerednega vplačevanja mesečnih prispevkov od strani sreskih društev z nezadostnimi sredstvi.

Tretji pevski tečaj v letošnjem aprilu je imel namen pripraviti zbor za nastope v Trbovljah, Mariboru in Celju. Istočasno bi UPZ sodeloval na praznovanju 10 letnice »Slavčka«, z nekaj točkami pa tudi pri slavnostnem delu velikega učiteljskega zborovanja, ki se je vršilo v istih dneh v Trbovljah. Radi nenadne odsotnosti dirigenta Slavčka, ki bi moral predavati članstvu pevskega zbora o praktičnem delu v mladinskem zboru in ki je prevzel ves aranžman pevskega tečaja v Trbovljah, je moral UPZ odpovedati vsa sodelovanja. Iz izjave v Učiteljskem tovarišu je razvidno, da bi UPZ kljub stroškom prišel v Trbovlje, ako bi prireditelji to izrecno zahtevali. Na nasvet sreskega društva v Mariboru je nastop v Mariboru preložil na jesen. Tretji pevski tečaj se je moral zato vršiti v Ljubljani.

Upravni odbor zbora je torej stremel za tem, da se ni vršil noben pevski tečaj brez določenega namena. Zbor bi v normalnih razmerah beležil v preteklem poslovnem letu šest nastopov. Ako UPZ ni nastopil, je njegovo članstvo vendar na pevskih tečajih pridobilo toliko znanja, da bo v jeseni, ko bo praznoval 15 letnico svojega obstoja, z malim številom pevskih vaj in najnižjimi stroški lahko izvedel nastope v Ljubljani, Mariboru, Celju in drugih večjih krajih naše banovine.

Ko je UPZ v preteklem poslovnem letu sklepal o izdaji tretjega glasbenega priročnika, je moral ugotoviti, da ima z izdajami si-

cer veliko dela in stroškov, kar pa še ne bi bila ovira za nadaljnjo izdajanje, ako bi naše učiteljstvo segalo po njegovih izdajah. Ker torej manjka predvsem razumevanja za taka dela, je sklenil radi tega in radi težkih trenutnih razmer opustiti za nekaj časa vsako nadaljnje izdajanje glasbenih edicij in začeti z načrtno vzgojo učiteljev za pevovodje mladinskih zborov. Pri vsakem pevskem tečaju bo UPZ uporabil nekaj časa za predavanje o zgodovini mladinske glasbe, o organizaciji in vodstvu mladinskih zborov, o posvetni, cerkveni, narodni in umetni pesmi vseh dob in smeri. Predavali bodo naši najvidnejši glasbeni delavci in organizatorji. Članstvo zbora se bo seznanilo tako z vsem potrebnim za uspešno delo v mladinskem zboru, v sreskih društvih pa bo postalo največji in najboljši propagator za mladinsko petje in glasbo sploh.

Pri natančnem in podrobnem pregledu dela svojega stanovskega pevskega zbora od njegove ustanovitve pa do danes, ugotovimo, da je UPZ izvedel doma in v tujini mnogo nastopov, s katerimi je ponesel ime in delo slovenskega učitelja v svet, poglabljal tovariške odnose in krepil njihove vezi, da je širil idejo medsebojnega spoznavanja, spoštovanja in bratstva, da je posegel s svojimi glasbenimi priročniki v praktično delo učitelja pri pouku v šoli in da je stremel za povzdigo mladinske glasbe in glasbe sploh. V kolikor pa vseh svojih ciljev ni mogel izvesti, ne leži vsa krivda na njegovi strani. Do njegove desetletnice so splošne ugodne prilike njegove delovanje in napredek samo podpirale in pospeševale, kar pa se je ob prvem jubileju mahoma izpremenilo. Odhod starejših pevcev, znižanje prejemkov, premeščanje učiteljskega, množestveno vstopanje mlajšega učiteljstva iz oddaljenih krajev, posebno pa iz dneva v dan naraščajoče draginske prilike, so začele ovirati delo v zboru. Žrtve, ki jih polagata skupno UPZ in slovensko učiteljstvo na polje naše narodne prosvete in glasbene kulture, so velike, saj je naš stanovski pevski zbor izvedel vse svoje dosedanje delo z lastnimi gmotnimi sredstvi in ob veliki podpori slovenske učiteljske organizacije, a brez vsake podpore od strani merodajnih oblasti. Zato je slovenski učitelj tudi na tem polju svojega udejstvovanja lahko ponosen na svoje delo.

ODESK BREZPOSELNIH UČITELJSKIH ABITURIENTOV

V zadnjih letih je organizacija posvečala vso pažnjo brezposelnim učiteljskim abiturientom. Pri sekciji je obstajal poseben odesk, ki je zbiral podatke o brezposelnih abiturientih in jim nudil tudi podporo in nasvete. V letošnjem šolskem letu so bili postavljeni vsi brezposelni abiturienti. Zato je tudi prenehala potreba obstoja tega odeska. Med božičnimi počitnicami so se sestali dotedanji odborniki odeska in izvedli likvidacijo. Vso skrb bo pa organizacija prenesla na učiteljski naraščaj, ki zapuša učiteljsko šolo.

SKLEP

Ko zaključujem to poročilo, moram izreči najlepšo zahvalo vsem, ki so podpirali naše delo. Posebno zahvalo izrekam številnim tihim sodelavcem v sreskih društvih, raznih odborih in odeskih organizacijah, ki so se vse leto žrtvovali pri delu v naši organizaciji. Ne morem jih naštevati, ker bi izpolnili dolge kolone našega lista. Obračam se do njih s prošnjo, naj tudi v bodoče podpirajo naše delo, ker s tem koristijo celotnemu učiteljskemu stanu, šolstvu in prosveti. Naj bi v bodočem letu zavladale prilike, ki bi omogočale redno delo, popravilo krivic iz prejšnjih let in realizacijo predlogov za boljše in lepše bodočnost učiteljskega stanu in našega ljudskega šolstva.

Zaključni zvezek »Prosvete«

Po našem maksimalnem načrtu bi z letošnjim šolskim letom morali predvidoma zaključiti prvo poglavje našega raziskavanja, t. j. spoznavanje socialno-ekonomskih prilik, v katerih živi slovenska ljudskošolska mladina, da bi tako s prihodnjim šolskim letom začeli z raziskavanjem njenega duševnega stanja. Zaključno fazo naj bi tvorila dvojna številka »Prosvete«, ki ima obravnavati prehranjevalne prilike in ki bi morala iziti junija meseca tega leta. Zal smo pa morali njen izid odložiti na začetek prihodnjega šol. leta. Ta naš korak je narokovalo več tehničnih razlogov.

Najprej je treba vedeti, da je ne le raziskavanje, temveč tudi obdelava dobljenega materiala o prehrani težak in delikaten posel, ki zahteva mnogo časa za objektivni prikaz; drugič se je pa raziskavanje vršilo vse do junija meseca in so še do nedavnega prihajale anketne pole na uredništvo. Tako bodo člani in sodelavci razumeli, da ni bilo mogoče v tem kratkem času pripraviti materiala za tisk. S tem pa naše delo ne bo nič trpelo, ker bo prihodnji zvezek »Prosvete« izšel takoj v začetku prihodnjega šolskega leta in bomo tako z našim nadaljnjim delom v prihodnjem šolskem letu lahko nemoteno nadaljevali.

Istočasno obveščamo vse člane in prijatelje »Pokreta«, da se nameravajo tečaj v letošnjih glavnih počitnicah radi izrednih prilik ne bo vršil.

Urednik »Prosvete«.

—t Rabite pisarniške potrebščine, pisemski papir, svinčnike, nalivna peresa, avtomatične svinčnike, obrnite se do Knjigarne Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Če vam je priročneje, pojdite v njeno podružnico v Mariboru.

—t Če potrebujete katero koli knjigo in je nimate, lahko jo dobite v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in v Mariboru.

Seja glavnega odbora

Dne 14. in 15. junija t. l. se je vršila v domu JUU v Beogradu seja glavnega odbora, ki so ji prisostvovali iz dravske banovine predsednik sekcije tov. Metod Kumelj in člani Drago Supanič, Ciril Hočevar in Franjo Roš. Na seji so podali funkcijonarji izvršnega odbora svoja poročila, h katerim so zavzemali člani glavnega odbora v debati svoja stališča. Seja se je zaključila s sprejetjem važnih sklepov organizacijsko političnega in organizacijsko gospodarskega značaja.

Po otvoritvi seje je imel predsednik izvršnega odbora obširnejši programatični nagovor sledeče vsebine:

PROGLAS LJUDSKOŠOLSKIM UČITELJEM

Čas, v katerem se sestaja glavni odbor na seji, ni bil nikdar take zgodovinske važnosti, kakor je danes.

Vsa situacija v organizaciji je pod vplivom obćih prilik, zunanjih kakor notranjih. Stanovska vprašanja stopajo v ozadje. Vse večjo važnost pa dobivajo vprašanja nacionalne in patriotične aktivnosti.

V zavesti, da je bilo učiteljstvo v usodnih trenutkih vedno v prvih vrstah in da je duhovna okrepitev naroda danes bolj potrebna kakor kdaj koli, je bil izvršni odbor samo tolmač čustvovanja in stremjenja učiteljstva, ko je objavil javnosti znani proglas.

Proglas je priobčen v 40. številki »Učiteljskega tovariša«.

Vendar se naš proglas ne sme tolmačiti tako, da je treba prestat z vsakim delom v naši stanovski organizaciji in za naš stan. Poleg našega obćega in osnovnega ideala, ki mu bo služil dandanes vsak od nas, imamo tudi posebne ideale, ki niso v nasprotju z obćimi, marveč iz njih izvirajo in je zato treba, da jih podpirajo. Tak poseben ideal je ljubezen napram naši stanovski organizaciji in napram stanovski zajednici, ki ni prestala in ne sme prenehati z delom niti v današnjih razmerah.

Čut dolžnosti do stanu in organizacije pa naj se manifestira v stremljenju, da opustimo vse tisto, kar razdvaja duhove in onemogoča koncentracijo za dosego obćih ciljev. Delo v naši organizaciji naj se nadaljuje v največji aktivnosti. Zborovanja naše organizacije naj dobijo z ozirom na proglas novo obeležje: obeležje ublaževanja vseh razmer, ki bi mogle škodovati kompaktnosti in povezanosti naših vrst, tako da se ta zborovanja izpremenijo v središče največje delavnosti, razpravljanja in pripravljanja učiteljstva za dvigovanje vere in optimizma med našim ljudstvom, na čemer počivata naša svoboda in svoboda države. Zborovanja naj služijo duhu narodne solidarnosti in zavesti, da za obrambo domovine ni nobena žrtev prevelika.

Delo na teh dolžnostih nalaga učiteljstvu tudi dolžnosti napram organizaciji, kakaj edino izvršene dolžnosti napram njej osigurajo uspeh njenega dela. Vsi učitelji so dolžni postati člani učiteljske organizacije in izpolnjevati napram njej vse obveznosti, pa tudi materialne obveznosti, brez česar organizacija ne more vršiti svojih nalog niti ne more izpolnjevati svojih obvez.

Proglas nima namere postavljati učiteljstvu zahtevo, da mora preko načelnih razlik v gledanju in da mora osvojiti postopke, ki jih načelno smatra škodljive narodu in stanu. Nemogoče je iti preko načelnih diferenciacij na škodo načelnih pogledov. Potrebno pa je, da se ublaži oblika in da prestanejo osebne ostrine, ker to zahtevajo višji interesi. Proglas ne znači odstopa od principa svobodnega predlaganja posebnih list za delegate in od proporcionalne razdelitve mandatov. Med vprašanja, ki se rešavajo samo v rednih razmerah, ne spadajo vprašanja naših materialnih zahtev, s katerimi hočemo doseči samo zagotovitev eksistence z ozirom na današnji življenjski standard in na porast draginje. V času, ko pride domovina morda v položaj, da bo zahtevala od vsakega svojega nameščenca, da ji najidealnejše služi kot vojni starešina ali navaden vojak, ga ne sme pustiti nezadovoljnega in zaskrbljenega zaradi družine in njega samega.

Proglas izvršnega odbora je dosegel svoj namen in vsa javnost ga je lepo tolmačila in pozdravila. Dnevni in drugi listi so priobčili proglas in se ob tej priliki pohvalno izražali o učiteljstvu. Zato gremo lahko mirno in s prezirno preko tistih poedincev iz naših vrst, ki se tudi v teh trenutkih ne morejo dvigniti nad osebnosti in skušajo celo ta proglas izrabiti za svoje koristi.

ODNOS Z MINISTRSTVOM PROSVETE

Odnosi med ministrstvom prosvete in JUU so normalni. Gospod minister prosvete sprejema predstavnike učiteljstva kolikor mu dopušča čas. Udruženje pošilja sekcijske in svoje pismene predstavitve, ki jih rešuje gospod minister prosvete, ki po možnosti uvažuje upravičene zahteve organizacije. Vsa aktualna vprašanja, ki jih je prikazal g. minister v božičnih številkah dnevnika, se ostvarjujejo. Delo se vrši programatično v smislu utrjenih principov in načelnih pogledov, ki jih je vsa učiteljska javnost toplo pozdravila. G. načelnik oddelka za ljudske šole sprejema učiteljske predstavnike v vsakem času. Tudi on uvažuje upravičene zahteve udruženja.

S posebnim zadovoljstvom je treba ugotoviti, da je ministrstvo prosvete začelo s sistematičnim moralnim čiščenjem v učiteljskem starešinskem staležu in da se uvažuje v tem pogledu upravičene in z dokumenti podprte pritožbe učiteljstva, ki jim je cilj zgolj to, da se koristi šoli in prosveti in da se uvede objektivni postopek napram učiteljstvu. Želja vsega učiteljstva je, da se to delo nadaljuje do konca.

Konsekventno se izvaja princip odstranjevanja upravičenega nezadovoljstva z ozirom na napredovanje in uresničujo se besede g. ministra: »Da ne sme biti zastoj v napredovanju vzrok za nezadovoljstvo v učiteljskih vrstah danes, ko morajo stati učitelji v prvih vrstah kot starešine v vojski in v obrambi domovine.« Zato je g. minister posvetil napredovanjem vso pozornost in je v času, ko vodi resor ministrstva prosvete, napredovalo preko 7000 učiteljev in učiteljic in to po odredenih principih. Lahko upamo, da bo z novimi krediti to vprašanje popolnoma likvidirano in da bomo prešli, če že ne po zakonskih predpisih, z ozirom na administrativni postopek na sistem avtomatičnega napredovanja.

Prenehalo je sistematično preganjanje učiteljstva s premetitvami. Vendar pa niso izostali posamezni primeri zunanjih vplivov na učiteljske premetitve. V tem oziru smo še daleč od našega ideala učiteljske stalnosti na službenem mestu in službenih premetitev učiteljstva na osnovi disciplinsko dokazane krivde. O reparacijah krivičnih premetitev iz prejšnjih let ne moremo govoriti. Vzrok za to leži v neizmenjanem starešinskem staležu. Nemogoče je sistematično izvajati reparacije napak in krivic iz prošlosti z aparatom, ki je pri teh krivicah sodeloval.

Poleg zunanjih laičkih vplivov je največja ovira za normaliziranje razmer v vrstah učiteljskega stanu subjektivnost nekaterih učiteljskih starešin pri reševanju posameznih primerov. So starešine, ki še vedno mislijo, da morajo nadaljevati politiko bivšega načelnika g. Maričiča napram pristašem glavne uprave in da morajo med učiteljstvom podpirati pristaše, ki jim je rušenje glavne uprave edini cilj v organizaciji.

Obsoditi je treba tiste člane udruženja, ki še vedno poizkušajo zaradi osebnega neprijateljstva razdirati delo legalnih predstavnikov udruženja na odločujočih mestih in ki na teh mestih s svojim pristranskim opisovanjem stališča in dela zmanjšujejo ugled in vpliv legalnih predstavnikov. Obzvalovati in obsojati je treba tudi tiste člane udruženja, ki še vedno izrabljajo svoj položaj in svoje prijateljske zveze za preganjanje svojih tovarišev. Ta preganjanja so v opreki z vsemi načeli, ki jih mora članstvo JUU zastopati in braniti.

ODNOSI UČITELJSTVA DO BANOVINE HRVATSKE

Centralna uprava zasleduje stanovske in prosvetne dogodke v banovini Hrvatski. V stalnem kontaktu je z učiteljstvom te banovine, ki se stalno obrača do nje tako v organizacijskih, kakor v poedinih stanovskih vprašanjih.

Poleg Saveza hrvatskih učiteljskih društev obstoji v banovini Hrvatski grupacija učiteljev Srbov in Hrvatov, ki se je zbrala okoli lista »Nastavnički pokret«. Ta list izhaja v Zagrebu. Predstavniki te grupe so imeli 5. maja 1940. v Zagrebu sestanek, na katerem so sprejeli sledeči sklep: »Učitelji Srbi so pripravljeni sodelovati z brati Hrvati v SHUD na osnovi popolne enakopravnosti in vse njihovo delo se bo kretalo v stanovski organizaciji za dobrobit učiteljstva, šole in naroda s tem, da se vprašanje pravic in ostala stanovska vprašanja rešijo na sreskih skupščinah in v savezni skupščini in to v soglasnosti z brati Hrvati«.

Poleg te grupe je v banovini Hrvatski mnogo učiteljev, ki odločno žele, da ostanjejo v organizaciji vsega učiteljstva v državi. Mnogi od njih so ne glede na težke prilike vstopili v JUU, oziroma so plačali članarino, da bi ostali v skupni organizaciji vsega učiteljstva v državi.

Člani centralne uprave vzdržujejo osebne zveze tudi s poedinimi člani iz uprave SHUD. Njih stremljenje gre za tem, da se ustvari osnova za skupno organizacijo vsega učiteljstva v državi.

Razmere v državi in zunaj nje postavljajo to vprašanje trenutno v ozadje.

Tudi pri najboljši volji zavirajo reševanje tega vprašanja mnoga dejstva, preko katerih je nemogoče iti. Potrebni so gotovi predpogoji, ki jih je treba ugotoviti in izvesti, šele potem bo mogoče pravilno rešiti to vprašanje.

Sama nedovršena notranja preureditev države je predvsem največja ovira, da se to vprašanje ne more rešiti takoj. Ravno tako se pred prenosom prosvetnih poslov na ostale upravne jedinice, ki še niti niso formirane, ne more reševati in dokončno rešiti vprašanje reorganizacije naše stanovske zajednice.

Hito in lahko bi zopet ustanovili formalno zajednico s hrvatskim učiteljstvom. O obliki bi nihče ne delal vprašanja in bi se pri njej ne zadrževali. Oblika sama za sebe ne pomeni nič. Važnejši je duh in idejna osnova, globoke duhovne in moralne zveze, ki jih je treba vzpostaviti in utrditi. Forma ima čisto platonski in vpljudnostni značaj.

V našem primeru obstoja vprašanje same duhovne osnove in duhovnega zblizanja v nerazdelni zajednici, kar bi vobče nikdar ne smelo biti predmet vprašanja. In prav v tem je jedro, tako z ozirom na reševanje, kakor z ozirom na forsiranje tega vprašanja. Potrebno je, da dobimo garancije glede na duhovno in idejno osnovo naše skupne organizacije v bodočnosti. Te garancije pa more dati samo struja, ki predstavlja večino članstva in torej tudi večino v upravi bilo enega, drugega ali tretjega dela jugoslovenskega učiteljstva. Ko bi se na primer danes postavljalo vprašanje jugoslovanstva kot naše skupne državne ideje, bi se lahko zgodilo, da bi se tudi mi, ki smo ostali v stanovski zajednici, razšli in razdelili — v primeru osporavanja te idejne osnove za našo bodočo stanovsko zajednico. Naša stanovska zajednica je naš državni interes,

zato moramo iskreno priznati, da jo vzpostavljamo prav zaradi tega državnega interesa. Ona ni potrebna samo našim vrstam, marveč mnogo bolj našemu narodu in državi.

Po nemilih dogodkih in izjavah, ki so bile v tem pogledu podane, ne bo imela naša bodoča zajednica potrebne moči, zaradi česar nima smisla forsiranje zveze in osnivanje take formalne zajednice, dokler se med hrvatskim učiteljstvom ne manifestira struja, ki stoji na drugačnem stališču. Inicijativa pa mora priti od hrvatskega učiteljstva. Stanje pa je danes drugačno. Dokler se v sreskih društvih hrvatskega učiteljstva še vedno forsira manifestiranje cepljenja od JUU in poudarjanje ukinjenja duhovnih osnov z JUU, smatramo, da še ni prišel trenutek za forsiranje formalne zajednice. Šele, kadar bo med hrvatskim učiteljstvom prevladala struja in skupina, v kateri se vedno žive globoki občutki potrebe in ideali naše ideje in duhovne zajednice, v kar pri hrvatskem učiteljstvu nikdar nismo dvomili, šele tedaj se bo mogla ustvariti zdrava skupnost vsega učiteljstva v državi. Tedaj ne bo več bojazni, da se ponove dogodki z banjaluske skupščine.

Formalni razlogi, ki se navajajo kot povod za ukinitev zajednice, niso niti najmanj upravičeni, vendar jih kot razloge izkoriščajo tisti, ki so bili v skupini, iz katere se je v Zagrebu kričalo »dol Hrvatska« in iz katere se je v Banja Luki ploskalo in s smehom odobravalo, ko so učitelji Hrvati odšli iz učiteljske državne zajednice.

Zato je potrebno potrpljenje pri reševanju razmerja s hrvatskim učiteljstvom, zakaj za ureditev tega razmerja je treba iti prirodnim, ne pa prisilnim putem. Vemo, da sledi pri ureditvi države kot nujna in logična konsekvence ustrezajoča reforma naše stanovske organizacije. Uverjeni pa smo, da ne obstoja nobena potreba za reformo duha, ki je v tej organizaciji vladal. Gre samo za prilagoditev zajednice objektivnim pogojem, ker bo obramba in zastopanje gotovih stanovskih interesov deloma prenešana na posebna področja.

Naša stanovska zajednica bo zgrajena tako, kakor to žele učitelji Srbi, Hrvati in Slovenci, brez preglašovanja in majoriziranja. To staleško zajednico obdrži lahko samo razvita zavest o neobhodnosti državne in duhovne učiteljske zajednice.

PRAVILA JUU

Z ozirom na reorganizacijo JUU je centralna uprava razposlala vsem sekcijam dopis S. br. 623/40 in to na osnovi sejnega sklepa upravnega odbora.

Centralna uprava je prejela odgovor od sekcije za dravsko banovino pod št. 1304 z dne 9. maja 1940. Iz tega odgovora sledi, da stoji sekcija JUU za dravsko banovino na stališču, naj ostane JUU v dosednji formaciji, dokler se ne izvede končna reorganizacija države na novi osnovi. Vendar pa smatra sekcija, da se preide čimprej do skupne organizacije vsega učiteljstva v državi in predlaga da se ustanovi zveza med obema obstoječima organizacijama v državi. Po predlogu te sekcije, naj bi pravila za to zvezo izdelal izvršni odbor, naziv te organizacije pa naj bi bil Zveza učiteljskih organizacij kraljevine Jugoslavije.

Poleg sekcije za dravsko banovino je poslala odgovor na gornja vprašanja še sekcija za vrbasko banovino pod št. 37/40 z dne 18. maja 1940. Ta sekcija zahteva, da se imenuje nova zveza Zveza učiteljev kraljevine Jugoslavije. Sekcija predpostavlja, da bodo tri banovine in predlaga naj se v banovini osnuje zveza z nazivom Zveza učiteljskih društev banovine Srbske. Poleg tega stavlja predloge in načelne poglede za izdelavo pravil. Prepise teh predlogov so prejele vse sekcije, da bi bili člani glavnega odbora informirani in da bi bilo mogoče sprejeti čim boljši skupni sklep. Ostate sekcije so bile pozvane, naj pošljejo svoje odgovore.

Poleg zgoraj navedenega predloga je sekcija za dravsko banovino dostavila glavni upravi tudi svoj projekt pravil omenjene zveze. Projekt je bil poslan vsem predsednikom sekcij, da o njem informirajo člane glavnega odbora.

Poleg tega so mnoga sreska društva sprejela glede pravil svoje sklepe, ki so bili objavljeni v Narodni prosveti. Potrebno je, da se na današnji seji to vprašanje razčisti, v prvi vrsti je potrebno, da opredeli svoje stališče predstavnik tistih sekcij, ki niso poslale sklepov svojih upravnih odborov. Na osnovi vsega tega se bodo sprejeli potrebni sklepi.

SOĐELOVANJE PROSVETNIH DELAVCEV KRALJEVINE BOLGARIJE IN JUGOSLAVIJE

Med važnejše dogodke stanovske politične prirode spada tudi vzpostavitev zveze med prosvetno zvezo iz Sofije ter jugoslovanskim profesorskim in učiteljskim združenjem v Beogradu. Uprave navedenih organizacij so se sestale v Beogradu 25. aprila in 10. maja 1940. na skupni konferenci, na kateri je bil sprejet nastopni sklep:

»Na sestanku je bilo pri najpristranejšem razgovoru obravnavano tudi vprašanje organiziranja in stalnega sodelovanja med bratsko bolgarsko Prosvetno zvezo in jugoslovanskimi prosvetnimi organizacijami. Dosežena je enodušna soglasnost o potrebi tega sodelovanja. Zato je sklenjeno, da odrede obe strani v najkrajšem času posebne odbore, ki bodo izdelali praktično osnovo za to sodelovanje. V razgovoru so utrjeni tudi glavni elementi, ki jih mora vsebovati ta osnova.«

Izvršni odbor je delegiral za člana ožjega odbora za to zvezo sekretarja JUU za mednarodne zveze g. Danila Milanovića. To je prvi korak k izvedbi programa JUU za mednarodne akcije in zvezo z učiteljstvom slovanskih

narodov in za osnivanje vseslovanske učiteljske zveze, ko bo prišel čas, da se bo mogla ta zamisel ostvariti.

AKCIJA NAMEŠČENSKIH ORGANIZACIJ ZA IZBOLJŠANJE PREJEMKOV

Podrobne informacije o skupni akciji nameščenih organizacij boste dobili od predsednika akcijskega odbora, podpredsednika JUU Todor Dimitrijevića, moja dolžnost pa je, da se omejim na načelna vprašanja in informacije.

V ožjem akcijskem odboru je prišlo do delitve mnenj z ozirom na vprašanje skupnega glasila vseh organizacij državnih uslužbencev. Načelno je bilo dosežena soglasnost, naj se list pokrene. Mnenja pa so se razdelila na vprašanje, kdaj naj se to izvrši. Namesto da bi bilo to vprašanje predloženo v rešitev plenumu akcijskega odbora, so nekateri člani ožjega odbora, predstavniki organizacij, deloma samo predstavniki poedinih sekcij in kooptirani člani, pričeli izdajati list. V prvi številki lista se posebno napadajo predstavniki JUU v akcijskem odboru in celo predsednik odbora Todor Dimitrijević. Že prva številka lista je bila konfiscirana, kar jasno podpira razlog, naj se z izdajanjem počaka, ker bo postalo izdajanje lista zaradi cenzure brez efekta in nemogoče.

Izvršni odbor je sprejel sklep, da je treba z izdajanjem lista počakati, ker sedanjí čas ni ugoden za list. Pa tudi člani akcijskih odborov iz notranjosti države, naši predsedniki sekcij, so izrazili svoje mišljenje, naj se list sedaj ne izdaja.

Pasus v proglasu izvršnega odbora o prestatku dela na predmetih, ki se rešujejo v rednih prilikah, nima nikake zveze z nameščenimi akcijami, zato se je treba oddeliti od takega tendencioznega tolmačenja, ker se v izrednih gospodarskih prilikah povsod še hitreje rešujejo taka vprašanja.

O izločitvi učiteljstva iz skupne akcije ni bilo nikoli govora in ni nobene osnove za take trditve in izpade napram izvršnemu odboru, pa tudi ne za iznašanje neresničnih trditve. Izpad napram Jugoslovanskemu učiteljskemu združenju je neosnovan, škodljiv za skupno akcijo in zasluži odsodbo.

(Opomba.) V interesi skupne akcije in potrebne kompaktnosti je bila ta delitev mnenj izravnan na seji plenuma akcijskega odbora, ki se je vršila po končani seji glavnega odbora JUU.)

POROČILO TAJNIKA IZVRŠNEGA ODBORA IN POROČILO O GOSPODARSKEM STANJU

Po predsednikovem govoru je podal tajnik izvršnega odbora poročilo, ki prikazuje podrobno delo organizacijske centrale. Temu poročilu je sledilo poročilo predsednika nadzornega odbora tov. Bore Pavlovića, ki je podal pregled o gospodarskem stanju JUU. Kljub različnim težavam je to stanje ugodno.

DEBATA

Nato se je pričela debata o vseh treh poročilih. Člani glavnega odbora iz dravske banovine so se omejili predvsem na razpravo o poročilu predsednika, ki prikazuje ofiicijno mnenje izvršnega odbora. Govorila sta predsednik sekcije tov. Metod Kumelj in član glavnega odbora tov. Roš. Svoje stališče sta opredelila do tistega dela predsednikovega poročila, ki zadeva razmerje do učiteljstva banovine Hrvatske, predsednik sekcije pa se je dotaknil tudi oddelka iz poročila predsednika JUU, ki govori o pravilih JUU. Oba govornika sta navedla poglede članstva JUU sekcije za dravsko banovino na našo organizacijo in na Savez hrvatskih učiteljskih društev ter utemeljila potrebo, da se nujno pristopi k ustanovitvi zveze med JUU in savezom. To vprašanje je in mora biti najnujnejše vprašanje organizacijske politike. S pristopom k ustanovitvi zveze med obema organizacijama ni odlašati. Ustanovitev te zveze in dokončno ureditev razmerja med obema organizacijama narekujejo tako naši stanovski, kakor šolski, nacionalni in državni interesi. Če kdaj, potem obstoja nujnost danes tako zaradi notranjega položaja v državi kakor zaradi zunanega političnega položaja. Predsednik sekcije je zato izjavil, da si člani glavnega odbora zastopniki sekcije JUU za dravsko banovino ne osvajajo utemeljitve izvršnega odbora v onem delu predsednikovega poročila, ki govori o razmerju do učiteljstva v banovini Hrvatski in bodo zato glasovali proti temu delu poročila.

Naknadno je bila izročena predsedstvu tudi sledeča pismena izjava:

»Zastopniki JUU sekcije za dravsko banovino smatramo ureditev razmerja med JUU in SHUD za najnujnejše vprašanje organizacijske politike. Dokončno ureditev razmerja vidimo le v ustanovitvi Zveze učiteljskih organizacij kraljevine Jugoslavije, zato bi bilo treba, da JUU pristopi takoj k delu za ustanovitev te zveze.

V poročilu predsednika JUU pa so navedeni razlogi, zaradi katerih se delo na tem vprašanju odlaga. Teh razlogov si ne osvajamo in se s tem delom poročil predsednika JUU ne strinjamo.«

Metod Kumelj s. r., Drago Supančić s. r., Franjo Roš s. r., Ciril Hočevar s. r.

Po končani razpravi so bila dana poročila na glasovanje. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo v celoti, poročilo predsednika pa brez tistega dela, ki govori o razmerju do učiteljstva banovine Hrvatske.

V tajnem glasovanju so bila ta poročila sprejeta z 22 : 6 glasovom. O onem delu poročila predsednika JUU, ki govori o razmerju do učiteljstva banovine Hrvatske, je bilo izvršeno glasovanje posebej. Poročilo je bilo v tajnem glasovanju sprejeto z 21 : 10 glasovom, pri čemer so zastopniki dravske banovine glasovali proti.

OSTALI SKLEPI

Z ozirom na napade, ki so v zvezi s pokrenitvijo skupnega uradniškega lista »Reč istine« bili iznešeni napram Todoru Dimitrijeviću kot predsedniku akcijskega odbora, je bil predložen glavnemu odboru predlog za izglasovanje zaupnice. Glavni odbor je zastopal stališče, da je Todor Dimitrijević postopal pravilno, ko je zahteval, naj se glede izdajanja lista izjavi plenum akcijskega odbora in je izrekel in izglasoval zaupnico v javnem glasovanju. Proti zaupnici so glasovali trije člani.

Ker so se pojavile v zadnjem času nekatere pritožbe, da Narodna prosveta ne objavlja tudi ofiicijelnih izjav, je sprejel glavni odbor soglasno sledeči sklep:

»Narodna prosveta« je organ Jugoslovanskega učiteljskega združenja. Zato bo objavljala poročila in izjave sekcij in poedinih sreskih društev, v kolikor so podpisane od predsednika in sekretarja. V primeru, da se izvršni odbor z vsebino ne strinja, ima možnost objaviti svoje drugačno mišljenje. V člankih se ne morejo objavljati osebne zadeve. Posamezniki lahko objavljajo članke načelne prirode s podpisom.«

FINANCIRANJE JUU

Glavni odbor je sprejel predlog budžeta za leto 1940./41., kakor ga je na seji predložil predsednik nadzornega odbora. (Trije člani so glasovali proti sprejetju.)

V primeru, da se skupščine ne bodo mogle vršiti, bo služil za materialno osnovo sekcijam dosedanjí proračun, v kolikor posamezne sekcije niso dobile drugih pooblastil od svojih predsedniških svetov.

V primeru, da se iz istih vzrokov ne bo mogla vršiti niti seja glavnega odbora, pooblašča glavni odbor, da vrši izvršni odbor financiranje po danes sprejetem budžetu s pravico virmiranja.

Glavni odbor odobrava izvršena prekorajčenja v proračunu zaradi povišanja cen raznega materiala in zaradi nabav opreme v novem nadstropju Doma JUU.

Izvršni odbor se pooblašča, da sme z ozirom na cene papirja sprejeti potrebne sklepe o zmanjšanju obsega vseh listov in edicij Jugoslovanskega učiteljskega združenja.

Zmanjšanje obsega more zadeti vse liste razen Narodne prosvete, ki mora v vsakem primeru izhajati štirikrat mesečno.

Gospodu Budimiru Jugoviću, bivšemu članu glavnega odbora, se prizna izplačilo potnih stroškov kot podpora zaradi njegovega prihoda na sejo, na katero je prišel radi objasnitve zastran njegovega spornega mandata v glavnem odboru. (Sprejeto soglasno.)

Resolucija s plenarne seje akcijskega odbora

Zastopniki 21 organizacij državnih in samoupravnih uslužbencev, skupno z zastopniki krajevnih akcijskih odborov iz Zagreba, Ljubljane, Novega Sada, Banja Luke, Sarajeva, Skoplja Niša in Subotice, so na plenarni seji osrednjega akcijskega odbora, ki se je vršila 17. junija 1940. v Beogradu, po vsestranski proučitvi današnjega položaja državnih in samoupravnih uslužbencev in najnovejše situacije v akcijskem odboru ugotovili:

1. da je materialni položaj javnih uslužbencev kljub ogromni draginji, ki stalno narašča, ostal do danes neizpremenjen;

3. da se od strani odločujočih činiteljev ni podvzelo in pokrenilo nič, kar bi moglo potrditi resno zavzemanje za težak položaj uslužbencev in voljo pomagati jim;

4. da se ne urejajo nikaki resni ukrepi, ki bi onemogočili dosedanje postopanje onim, ki izkoriščajo današnje težko stanje in se bogatijo na račun splošnih narodnih in državnih interesov.

5. Plenarna seja pozdravlja izdajanje skupnega lista »Reč istine« — močnega instrumenta v borbi za boljše in pravičnejše življenje javnih uslužbencev, kakor tudi za demokratizacijo in napredek javne službe. Plenum sprejme list za skupno glasilu in priznava potrebo in upravičenost sklicanja plenuma po predsedniku akcijskega odbora Todoru Dimitrijeviću, kajti le plenum more definitivno sklepati o skupnem listu.

6. Plenarna seja osvaja v celoti program bodočega dela akcijskega odbora začrtanega v prvi številki glasila »Reč istine«.

7. Organizacije, zastopane na plenarni seji, sklenejo osrednjemu akcijskemu odboru in krajevnim odborom nuditi popolno podporo, da bi se čimprej prišlo do sprejetja zahtev, predloženih kraljevski vladi v memorandumu od 28. februarja 1940.

9. Apelira se na vse krajevne akcijske odbore, ki so osnovani v vsej državi, da moralno in materialno podprejo skupno akcijo.

SEKCIJSKE SKUPŠČINE IN GLAVNA SKUPŠČINA

Glavni odbor nalaga dolžnost vsem sekcijam upravam, da store vse, da se sekcijске skupščine vrše. Če se zaradi izvenstanovskih ovir ne bodo mogle vršiti vse sekcijске skupščine, se ne more vršiti niti glavna skupščina.

V tem primeru se pozovejo nadzorni odbori sekcij in glavne uprave na pregled dela in poslovanja svojih uprav. O svojem pregledu poročajo svojim sekcijским upravam oziroma glavnemu odboru.

Upravni odbori sekcij so dolžni s svojim nadzornim odborom in glavni odboru JUU s svojim nadzornim odborom o svojem delu v prošlem letu in o svojih sklepih obvestiti sekcijске uprave svoja sreska društva, glavni odbor pa sekcijске uprave.

(Sprejeto soglasno.)

Dnevni red, kraj in čas skupščine določí izvršni odbor po predhodnem sporazumu sekcijških uprav, v kolikor bi se mogla skupščina vršiti v Nišu, Novem Sadu ali v Beogradu.

OBTOŽNICA PETIH BEOGRAJSKIH UCITELJEV

Predmet se dostavi glavnemu stanovskemu častnemu sodišču. Obtožnica more podpisati eden od podpisnikov ali kak drug član organizacije.

OKROŽNICA GOSPODA DAMJANA RAŠICA

Glavni odbor JUU je pretresal okrožnico, ki jo je po znanem proglasu izvršnega odbora tiskal g. Damjan Rašić in jo je na seji glavnega odbora tudi javno razdelil med člane glavnega odbora.

V prisotnosti g. Rašića in po njegovi obrambi in utemeljitvi od strani drugih članov glavnega odbora, je glavni odbor sprejel svojo odločbo, ki bo sekcijam in sreskim učiteljskim društvom sporočena pismeno.

POSLOVANJE STANOVSKIH ČASTNIH RAZSODIŠČ

Glede na to, da se je dogodil primer, ko stanovsko razsodišče noče pristopiti k obravnavi predloženega primera, je sprejel glavni odbor sledeči sklep:

»V primeru da neko stanovsko razsodišče ne vrši dolžnosti, ki jih določa pravilnik o stanovskem častnem razsodišču, mu more stanovsko razsodišče višje stopnje, na pritožbo, po prvem pismenem opominu, vzeti funkcijo. V tem primeru je društvena uprava dolžna nujno izbrati drugo predsedništvo tega sodišča. Kontroliranje pravilnosti o izvršenju te odločbe se prepušča dokončno izvršnemu odboru.«

Seja je bila zaključena v nedeljo, 16. junija, ob 1 uri zjutraj.

Festival mladinske pesmi v Škofji Loki

Mladinski pevski zbori ljudskih šol škofjeloškega okraja so na pobudo šolskega nadzornika priredili 9. junija v telovadnici loške deške šole koncert, ali točneje izraženo, medsebojno pevsko tekmo. Desetim ljudskim šolam se je v tej plemeniti tekmi pridružila še loška državna meščanska šola in s tem lepo poudarila vzajemno stremljenje in povezanost v delu. Vsaka od enajstih šol je zapela po tri pesmi; od teh so bile večinoma narodne v obdelavi naših znanih mojstrov Adamića, Preglja, Marolta, Švikaršića, Mokranjca in dr. Z umetno pesmijo pa sta razen Preglja, Gerbeca, Pahorja in Vodopivca prispevala štiri zelo posrečene pesmi domačega skladatelja tov. I. Pintarića in F. Babića. Posamezni pevski zbori so šteli od 30 do 70 pevcev. O formalni enotnosti programa žal ne more biti govora, ker so si pesmi prosto izbirali posamezni pevovodje, pa se je radi tega izvršila razvrstitev zborov tako, da so poslušalci le odnesli nekak enoten vtis celotne prireditve.

Vsa Škofja Loka, pa tudi Poljanska in Selška dolina ter Sorško polje so bili ta dan pod vtisom pravega mladinskega praznika, saj so vozovi in avti že v ranem jutru dovažali otroke in učiteljstvo od vseh strani. Ob pol devetih je prvič vse otroške množice zbrala cerkev k skupni maši. Po maši so imeli otroci skupen zajtrk, ob pol enajstih pa se je vršila matineja, namenjena šolski deci. Obširna telovadna dvorana je bila natrpana živčava, ki je utihnil v trenutku, ko je nastopil prvi zbor. V napeti pozornosti je ostal vse do tedaj, ko je končno zadnji takt odpel skupen zbor nad 500 mladih grl. Prezanimivo je bilo opazovati, kako so otroci vsakemu zboru drugače ploskali in kako so najboljše pesmi oziroma pevce spontano aklamirali in zahtevali ponovitev. Pokazali so živo zanimanje za petje in velik glasbeni smisel. Po matineji so dobili pevci oddaljenih šol tečno in obilno kosilo. Tudi ta pogostitev se je izvršila v popolnem redu, kar je treba poudariti, saj ni malenkost nasiti v